

Research Paper

Effects of the Organizing of Livestock and Forest Residents Exit out of the Forest on Rural Communities: A Thematic Analysis

Yadollah Rajabloo¹, *Amin Mohammadi Ostadkalayeh², Naser Bayat³, Bahareh Behmanesh²

1. MSc., Department of Watershed Management, Faculty of Agriculture and National Resources, Gonbad Kavous University, Gonbad Kavous, Iran.
2. Assistant Professor, Department of Watershed Management, Faculty of Agriculture and National Resources, Gonbad Kavous University, Gonbad Kavous, Iran.
3. Associate Professor, Department of Geography, Faculty of Command and General Staff, Amin Police University, Tehran, Iran.

Citation: Rajabloo, Y., Mohammadi Ostadkalayeh, A., Bayat, N., & Behmanesh, B. (2023). [Effects of the Organizing of Livestock and Forest Residents Exit out of the Forest on Rural Communities: A Thematic Analysis (Persian)]. *Journal of Rural Research*, 13(4), 734-749, <http://dx.doi.org/10.22059/jrur.2022.342833.1743>

doi: <http://dx.doi.org/10.22059/jrur.2022.342833.1743>

Received: 10 May 2022

Accepted: 14 Sep. 2022

Key words:

Organizing plan,
The exit of livestock
from the forest,
Rural communities,
Economic conse-
quences, Social
consequences

ABSTRACT

One of the most important programs of the government in order to preserve the forest areas of the country has been the implementation of the plan to remove livestock from the forest and organize the forest dwellers. It has been especially helpful for the residents of forest villages. The purpose of this study was to identify the effects of the organizing of livestock and forest residents' exit out of the forest on rural communities in the Ramyan region in Golestan province. Data collection continued until theoretical data saturation and 23 semi-structured individual interviews were conducted. In order to achieve the main objective of the research, a three-step content analysis process by King et al (2018) was used to study the effects of implementing the reorganization plan. Finally, MAXQDA₂₀ software was used for the drawing of a schematic network. Based on codes obtained from the interviews with the villagers involved in the livestock moving out plan by MAXQDA₂₀ software, 4 organizing themes including the economic (6 sub-themes), social (6 sub-themes), institutions-management (5 Sub-themes) and physical (4 sub-themes) were analyzed. The results showed that the plan for the organizing of livestock and forest residents' exit out of the forest on rural communities in the Ramyan region was unsuccessful from the viewpoint of the beneficiaries and the plan needs support and guidance toward economic self-sufficiency and recovery of their social culture.

Copyright © 2023, Journal of Rural Research. This is an open-access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution-noncommercial 4.0 International License which permits copy and redistribute the material just in noncommercial usages, provided the original work is properly cited.

Extended Abstract**1. Introduction****T**

oday, with the rapid decline of natural forests in many parts of the world, one of the problems that countries often face

is how to prevent more degradation and damage to forest areas. In recent years, a project called the plan to organize the exit of livestock from the forest and the integration of scattered families has been on the Organization of Forests and Rangelands of the country, in order to preserve the forest and separate the agricultural and pastoralism activities from the forest. The basis of the plan is to organize

*** Corresponding Author:****Amin Mohammadi Ostadkalayeh, PhD****Address:** Department of Watershed Management, Faculty of Agriculture and National Resources, Gonbad Kavous University, Gonbad Kavous, Iran.**Tel:** +98 (911) 1433032**E-mail:** aminmohammadi@gonbad.ac.ir

and remove livestock from the forest and integration of scattered forest-dwelling families based on the economic development of the region. Its purpose is to create stable conditions for forest production as well as to establish appropriate socio-economic conditions for those involved in the project. The purpose of this study was to investigate and analyze the effects of implementing a plan to organize livestock moving out of the forest on rural communities in the Ramyan region in Golestan province.

2. Methodology

This was a qualitative and applied research and was conducted using a thematic analysis approach. Data collection continued until theoretical data saturation and 23 semi-structured individual interviews were conducted. In order to achieve the main objective of the research, a three-step content analysis process by King & Brooks (2018) was used to study the effects of implementing the reorganization plan. In the first step, in order to do open coding, the content of all interviews was implemented and then their open coding was done. At this stage, 296 initial codes with the strongest conceptual power were extracted from the interview text. In the next step, by identifying similarities and differences, 21 sub-themes were recognized. Then, the sub-themes that showed the greatest semantic and conceptual similarity were placed next to each other and the organizing (main) themes were counted, which included economy, social, institutions-management and physics. Finally, MAXQDA₂₀ software was used for the drawing of a schematic network.

3. Results

Based on codes obtained from the interviews with the villagers involved in the livestock moving out plan by MAXQDA₂₀ software, four organizing themes including the economic (6 sub-themes), social (6 sub-themes), institutions-management (5 Sub-themes) and physical (4 sub-themes) were analyzed. According to the interviews, the economic organizing theme from 6 sub-themes of increasing the cost of living, loss of production facilities, the spread of poverty, being covered by support institutions, and reducing economic self-sufficiency and employment; from a social point of view, six sub-themes such as changing social status, spreading social anomalies, reducing religious beliefs, reducing social capital, reducing security, location belonging; institutional organizing theme from five sub-themes of profitability of village representatives in the implementation of the plan, lack of justice in the implementation of the plan, non-fulfillment of obligations by the government, lack of people's commitment to the

implementation of the plan and lack of proper planning in the implementation of the plan; physical organizing theme from four sub-themes of people's dual settlement, improving health, improving housing and expansion of facilities were investigated and categorized. Investigating the economic consequences of the livestock moving out from the forest indicates that the index of economic self-sufficiency reduction with 12.68 % had the most impact on the economic issues of the individuals included in the project. This shows that after the movements of the villagers into the city and the transformation of the productive community into the consumer community, any proper program has not been formulated for the economic self-sufficiency of this community. Also, in the social dimension, social capital themes (consisting of three sub-themes of social trust, social cohesion and social participation) with 8.33 and the theme of security reduction with 8.04 % have the most impact and importance for the interviewees. Research interviewers have declared numerous themes as the physical consequences of implementing the livestock moving out project, such as the dual settlement of villagers, improving health facilities, improving housing situation and expanding facilities. The lack of adherence of government agencies on the plan's obligations is the most prominent one among the themes of the institutional consequences of the livestock moving out plan.

4. Discussion

According to the results of this study, displacement and relocation of villagers and building a new settlement have led to a decrease in production and increased debt of residents of rural settlements. Also, the research findings showed that overall, displacement of villages had no positive effect on increasing employment; failure to pay serious attention to employment and restriction of water and soil resources on the one hand and inequality in the utilization of limited job opportunities created in the public service sector on the other hand, relocated communities have reused the resources available in previous locations and they have continued seasonal migration to other locations, including large cities. Abuse and profit-seeking and lack of full support of the authorities for the proper implementation of the plan and its villagers, especially in the economic field, have led to increased unemployment, financial dependence on support institutions and extreme poverty, which have many social consequences such as the spread of corruption, addiction, an increase in aggression and a decrease in religious beliefs. Also, some villagers are dependent on their previous occupation and place of residence and believe that their main occupation is pastoralism and agriculture, and this issue, which is un-

der the social theme, strengthens the desire to return to the village.

5. Conclusion

The results showed that the plan to organize and livestock moving out from the forest in the Ramyan region was unsuccessful from the viewpoint of the beneficiaries and the beneficiaries of the plan need support and guidance towards economic self-sufficiency and recovery of their social culture. By summarizing the observations and analyzing the obtained information, it is concluded that, contrary to proper targeting and despite some positive issues for the forest and the villagers, the method of implementation of the plan and practical ideas for its implementation have been associated with problems that have led to new challenges; and these challenges require a new and codified plan for improvement, which adds to the disadvantages of the plan due to the causing of a new financial and time charge to implement; this leads to the conclusion that the plan to move out livestock from the forest and the integration of scattered households in the forest in the field of practical plans, monitoring the accurate and correct implementation of plans and following the consequences of the plan has weak points and should be reviewed.

Acknowledgments

The present paper was extracted from the MSc thesis of the first author in the Department of Range and Watershed Management, Gonbad Kavous University.

Conflict of Interest

The authors declared no conflicts of interest.

واکاوای آثار اجرای طرح ساماندهی خروج دام از جنگل بر جوامع روستایی با استفاده از روش تحلیل مضمون

یدالله رجبلو^{۱*}، امین محمدی استادکلایه^۲، ناصر بیات^۳، بهاره بهمنش^۲

۱- کارشناسی ارشد، گروه مرتع و آبخیزداری، دانشکده کشاورزی و منابع طبیعی، دانشگاه گنبد کاووس، گنبد کاووس، ایران.
۲- استادیار، گروه مرتع و آبخیزداری، دانشکده کشاورزی و منابع طبیعی، دانشگاه گنبد کاووس، گنبد کاووس، ایران.
۳- دانشیار، گروه جغرافیه، دانشکده فرماندهی و ستاد، دانشگاه علوم انتظامی، تهران، ایران.

حکیده

تاریخ دریافت: ۲۰ اردیبهشت ۱۴۰۱
تاریخ پذیرش: ۲۳ شهریور ۱۴۰۱

یکی از مهم‌ترین برنامه‌های دولت برای حفظ عرصه‌های جنگلی کشور اجرای طرح خروج دام از جنگل و ساماندهی جنگل‌نشینان بوده که در سال ۱۳۶۸ آغاز شد اما بعد از گذشت سه دهه از اجرایی شدن آن همچنان با چالش‌های متعددی به‌ویژه برای ساکنان روستاهای جنگلی همراه بوده است. هدف تحقیق حاضر بررسی آثار اجرای طرح خروج دام بر ساکنین پنج روستای جابه‌جا و ملحق شده به شهر رامیان استان گلستان است. پژوهش حاضر به لحاظ هدف، کاربردی و به لحاظ رویکرد کلی و منطق پژوهش از نوع پژوهش‌های کیفی است که با رویکرد اکتشافی و در چهارچوب روش پدیدارشناسی به روش تحلیل مضمون انجام شده است. مصاحبه‌ها در بازه زمانی تیرماه ۱۳۹۸ تا اسفندماه ۱۳۹۸ انجام شد. مشارکت‌کنندگان افراد دارای تجربه زیسته در خصوص طرح خروج دام از جنگل بوده‌اند. پس از انجام ۲۳ مصاحبه، از فرایند تحلیل مضمون سه مرحله‌ای استفاده گردید. در مرحله اول به منظور انجام کدگذاری باز، اقدام به پیاده‌سازی محتوای کلیه مصاحبه‌ها و سپس کدگذاری آن‌ها گردید. در این مرحله از متن مصاحبه‌ها ۲۹۶ کد اولیه که قدرت مفهومی بیشتری داشتند استخراج شد. سپس با تعیین شباهت‌ها و تفاوت‌ها، ۲۱ مقوله فرعی شناسایی شدند. مقوله‌های فرعی که دارای بیشترین قرابت معنایی و مفهومی کنار یکدیگر قرار گرفتند و مضامین سازمان دهنده (اصلی) از آن‌ها احصا شد، که دربرگیرنده مضامین اقتصادی (۶ مضمون فرعی)، اجتماعی (۶ مضمون فرعی)، نهادی - مدیریتی (۵ مضمون فرعی) و کالبدی (۴ مضمون فرعی) بود. نتایج نشان داد طرح ساماندهی خروج دام از جنگل در منطقه رامیان از دیدگاه مضمولین موفق نبوده و مضمولین طرح نیاز به حمایت و هدایت به سمت خودکفایی اقتصادی و بازیابی فرهنگ اجتماعی خود دارند.

کلیدواژه‌ها:

طرح ساماندهی، خروج دام از جنگل، جوامع روستایی، پیامدهای اقتصادی، پیامدهای اجتماعی

مقدمه

گذشته، مدیریت زیست‌محیطی کشور را به اجرای اقدامات و فعالیت‌های کنترلی برای جلوگیری از ادامه روند تخریب جنگل واداشته است (Mahdavi et al., 2018; Koch et al., 2020). از جمله این اقدامات می‌توان به اجرای طرح خروج دام و دامدار از جنگل‌های شمال کشور و اسکان مجدد در سایر نواحی اشاره نمود که از سال ۱۳۶۹ به این طرف به مرحله اجرا درآمده است. بر اساس این طرح مقرر گردید تا کلیه واحدهای دامداری واقع در جنگل (با بیش از ۳۰ واحد دامی) و کلیه روستاهای کمتر از بیست خانوار در تمام نواحی جنگلی شمال و همچنین در نواحی حساس و بحرانی خانوارهای با کمتر از ۳۰ واحد دامی و یا روستاهای بیش از ۲۰ خانوار همراه با دام‌های موجود آن‌ها پس از تأیید سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری با استفاده کمک‌های دولتی در چهارچوب شیوه‌نامه مربوطه از نواحی جنگلی خارج

امروزه جنگل‌زدایی و تغییر کاربری اراضی جنگلی و مرتعی به سایر اشکال اکوسیستم به‌عنوان یک بحران جهانی مطرح است (Heineman et al., 2015; Schua et al., 2015; Omisore, 2018; Bazgir et al., 2020; Fischer et al., 2020; Roba et al., 2021). بر اساس مطالعات صورت گرفته ۸۷ درصد از عوامل تخریب در منابع طبیعی کشور، مربوط به عوامل انسانی و تنها ۱۳ درصد مربوط به عوامل طبیعی است، که از جمله مهم‌ترین عوامل انسانی می‌توان به چرای بی‌رویه و آثار ناشی از تخریب توسط دامداران و جنگل‌نشینان در جنگل‌های شمال کشور اشاره نمود (Mortazavi et al., 2007). کاهش شدید وسعت اراضی جنگلی در ایران از ۱۸ میلیون هکتار به حدود ۱۲ میلیون هکتار در طی دهه‌های

* نویسنده مسئول:

دکتر امین محمدی استادکلایه

نشانی: گنبد کاووس، دانشگاه گنبد کاووس، دانشکده کشاورزی و منابع طبیعی، گروه مرتع و آبخیزداری.

تلفن: ۰۳۲-۱۴۳۳۰۳۲ (۹۱۱) ۹۸+

پست الکترونیکی: aminmohammadi@gonbad.ac.ir

اسکان مجدد روستایی

اسکان مجدد یا جابه‌جایی سکونتگاهی بازتابی از اجرای به‌گزینی استقرار مجدد جمعیت روستایی به‌منظور بهبود بخشی به‌فعالیت‌های تولیدی و نیز به‌سازی استانداردهای زندگی مطرح شده است (Pourtaheri et al., 2012; Yeboah et al., 2020; Lavaei Adaryani et al., 2019; Mamude & Alemu, 2021; Yang & Qian, 2021). راهبرد اسکان مجدد یکی از انواع راهبردهای برنامه‌ریزی سکونتگاه‌های روستایی است که به‌منظور توسعه مناطق روستایی و به‌ویژه نظام بخشی به توزیع بهینه نواحی روستایی و تأمین خدمات موردنیاز روستائیان مطرح شده است (Agba et al., 2010). اسکان مجدد غالباً به اجتناب نمودن از سکونت در مکان پیشین، جستجوی اشتغال جایگزین و جبران خسارت‌های ناشی از جابه‌جایی می‌انجامد. بررسی راهبرد اسکان مجدد در کشورهای در حال توسعه نشانگر این است که راهبرد مذکور عمدتاً بنا به دلایلی از قبیل مقابله با حوادث و بلایای طبیعی، دلایل سیاسی امنیتی و اجرای برنامه‌های توسعه روستایی ایجاد می‌شود (Cernea, 2008; Niyasati & Garakani, 2020; Mamude & Alemu, 2021). بررسی‌ها نشان می‌دهد، در ادبیات توسعه روستایی دو دیدگاه و یک استراتژی در خصوص اسکان مجدد که طرح خروج دام یکی از مصادیق آن است، وجود دارد. در بررسی راهبرد اسکان مجدد، دو دیدگاه موافق و مخالف و یک استراتژی معطوف به توسعه که تلفیقی از دو دیدگاه مخالف و موافق است، را می‌توان در نظر گرفت.

دیدگاه موافق

برخی از کارشناسان متخصص، حضور دام و دامدار در عرصه‌های جنگلی را به‌عنوان یکی از مهم‌ترین دلایل تخریب نواحی جنگلی بر شمرده و آن را عاملی در جهت جلوگیری از زادآوری طبیعی این مناطق قلمداد می‌کنند (Adel & Sedighi, 2020). از سویی، برخی دیگر از برنامه‌ریزان توسعه روستایی قرارگیری نواحی روستایی در مناطق متعدد را به‌عنوان مانعی در جهت نیل به توسعه روستایی دانسته و معتقدند با تمرکز واحدهای خدماتی ضمن افزایش کارایی این واحدها، شرایط زندگی ساکنین این نواحی روستایی را بهبود پیدا خواهد نمود (Rahmati, 2006). موافقان این دیدگاه با نگرشی صرفاً مکانیکی و چشم‌پوشی از عواقب اقتصادی و اجتماعی اجرای چنین طرح‌هایی، تنها به‌ظاهر قضیه می‌پردازند.

دیدگاه مخالف

برخی از صاحب‌نظران به‌خصوص در حوزه علوم اجتماعی با اشاره به پیامدهای اقتصادی و اجتماعی سیاست اسکان مجدد روستایی از جمله طرح خروج دام و دامدار از جنگل بر این باورند که تا در حد امکان باید اجرای سیاست اسکان مجدد خودداری

گردند (Badrifar & Haghzad, 2007). از جمله اهداف مهم این طرح می‌توان به حذف عوامل اصلی تخریب، تسریع در تجدید حیات طبیعی جنگل، متوقف و کند کردن سیر قهقراپی جنگل، فراهم آوردن زمینه‌های افزایش تولید نواحی جنگلی، کمک به تغییر الگوهای معیشتی روستائیان جنگل‌نشین و حذف واحدهای دامداری سنتی و کم‌بازده اشاره کرد (Rahimian et al., 2016).

بررسی‌های به‌عمل‌آمده بیانگر آن است جابه‌جایی روستائیان جنگل‌نشین و اسکان مجدد آن‌ها در طرح فوق‌الذکر بدون انجام مطالعات دقیق و جامع، تبعات مختلف اقتصادی، اجتماعی، زیست‌محیطی و کالبدی را در پی داشته است (Azimi & Amiri, 2008; Fazel & Mohammadi Parsa, 2014; Mahboobi & Teimouri, 2021). همکاری نکردن و همراه نبودن جنگل‌نشینان، مشکلات اقتصادی و فرهنگی - اجتماعی کوچ‌کنندگان قبلی در محل‌های سکونت فعلی، کمبود زمین در اراضی قابل سکونت، کمبود اعتبارات اختصاص یافته، ناهماهنگی‌های دستگاه‌های اجرایی، شفاف نبودن قوانین و دستورالعمل‌ها، تقابل نگاه اقتصادی (استفاده از چوب، دامداری و ایجاد اشتغال) با نگاه زیست‌محیطی در مورد استفاده از جنگل‌ها بین سیاست‌گذاران و مواردی از این دست، لزوم بررسی دقیق این فرایند را از دیدگاه جامعه‌شناسی و ارائه راهکاری برای اجرای بهتر و موفق‌تر این طرح نمایان می‌سازد.

بر اساس مطالعات اجتماعی و اقتصادی جنگل‌های شمال کشور در حوزه استان گلستان ۲۷۸ آبادی در داخل و حاشیه جنگل وجود دارد و همچنین تعداد ۳۴۰۰ دامدار به‌صورت موقت و دائم از جنگل استفاده می‌کنند، از این‌رو مطالعات اجتماعی اقتصادی بر روی خانوارهایی که مشمول طرح ساماندهی خروج دام قرار گرفتند، ضروری است. شهرستان رامیان از جمله مناطقی بوده است که طرح ساماندهی خروج دام از جنگل و تجمیع خانوارهای جنگل‌نشین در آن به اجرا درآمده است. در اجرای داوطلبانه طرح ساماندهی خروج دام از جنگل حدود ۲۰۰۰۰ واحد دامی دام از جنگل‌های منطقه رامیان خارج شده و حدود ۱۶۶۰۰ هکتار جنگل آزاد گردیده است. روستاهای دزدک، نعیم آباد، سرگل، رجن و روستای جوزچال از روستاهای مشمول اجرای طرح در شهرستان رامیان بوده‌اند که از بین روستاهای نامبرده شده تنها روستای جوزچال دارای بیش از ۲۰ خانوار بوده است. محل استقرار پنج روستا در شهرک منابع طبیعی در جنوب شرقی شهر رامیان به‌طور ادغام است. باتوجه‌به اینکه اجرای هر طرح یا پروژه‌ای می‌تواند بر زندگی ساکنان مشمول طرح تأثیرگذار باشد، لازم است تا با شناخت و تحلیل چنین طرح‌هایی، شیوه‌های مدیریتی مورداجرا موردبررسی و نقد قرار گیرد. سؤال اصلی در این پژوهش حاضر این است که اجرای طرح ساماندهی خروج دام از جنگل چه تأثیراتی را بر جوامع مشمول طرح داشته است.

مروری بر ادبیات موضوع

نمود. به اعتقاد این گروه، روستا تنها یک محیط فیزیکی نبوده که به راحتی به توان آن را از یک مکان به مکان دیگر منتقل نمود. به عقیده این گروه هر روستا دارای ویژگی هویتی و روابط ذهنی پیچیده مستقل است.

استراتژی معطوف به توسعه

به عقیده طرفداران این استراتژی، هدف از اجرای راهبرد اسکان مجدد بهبود بخشی به وضعیت فعلی جمعیت مشمول طرح و ارتقای شاخص‌های زندگی آنان به سطحی بالاتر در چهارچوب برنامه‌های توسعه ملی و منطقه‌ای است (Moshiri, 2011). ماهیت این استراتژی این است که برنامه‌های توسعه‌ای که در آن اقدام به جابه‌جایی جوامع به‌ویژه به صورت غیرداوطلبانه و اجباری می‌شود، معمولاً مشکلات اقتصادی، اجتماعی و زیست‌محیطی شدیدی را به بار می‌آورند. اجرای طرح اسکان مجدد ضمن ایجاد تغییرات شگرف در نظام‌های تولیدی، موجبات از بین رفتن دارایی‌ها و منابع تولیدی و درآمدزا را فراهم می‌نماید. افراد مشمول طرح در محیط تازه اسکان می‌یابند که زمینه استفاده از مهارت‌ها و قابلیت‌های تولیدشان کاهش می‌یابد. این پدیده ضمن ایجاد پراکندگی در گروه‌های همسایگی و خویشاوندی، موجبات تضعیف ساختار شبکه‌های روابط اجتماعی را فراهم می‌نماید. در صورت عدم برنامه‌ریزی صحیح و اتخاذ سیاست‌های مناسب، اسکان مجدد می‌تواند موجب وارد شدن فشارهای اقتصادی، اجتماعی و زیست‌محیطی شدیدی بر جوامع انسانی مشمول طرح شود (World Bank, 2010).

رویکرد انسانی در جابه‌جایی سکونتگاه‌ها

این رویکرد «انسان دوستی و حفظ کرامت انسانی» را به عنوان نگرش اصلی خود در برنامه‌ریزی اسکان مجدد در نظر گرفته و آن را لازمه تغییر جهت از راندگی و جابه‌جایی به تجدید اسکان می‌داند. بر این اساس تبدیل رویکرد اسکان مجدد به رویکرد تجدید اسکان، نیازمند برنامه‌ریزی برای «از نوسازی زندگی» جوامع جابه‌جا شده در مکان جدید است.

پیشینه پژوهش

جنگل‌زدایی و تغییر کاربری اراضی جنگلی و مرتعی به سایر اشکال اکوسیستم به عنوان یک بحران جهانی مطرح است که به‌ویژه در طی قرن بیستم روند رو به رشد و نگران‌کننده‌ای داشته است. کاهش شدید وسعت مناطق جنگلی ضرورت اجرای طرح‌ها و برنامه‌ها کنترلی در جهت جلوگیری از ادامه روند تخریب نواحی جنگلی را بیش از پیش آشکار نموده است. از جمله این اقدامات اجرای طرح خروج دام از جنگل و اسکان مجدد مشمولین طرح در سایر نواحی است که از سال ۱۳۶۹ به این سو به اجرا درآمده است. تاکنون مطالعات متعددی در زمینه ارزیابی طرح‌های

ساماندهی خروج دام صورت گرفته است. در ادامه به برخی از این مطالعات اشاره می‌گردد.

توحیدی و همکاران (۲۰۱۳) با ارزیابی طرح ساماندهی خروج دام از جنگل بر جنگل‌نشینان منطقه جنگلی عباس‌آباد نتیجه‌گیری کردند اجرای طرح را به دلیل درآمد پایین دامداران ناموفق است. نتایج فرامرزی (۲۰۱۵) در ارزیابی اقتصادی- اجتماعی طرح‌های ساماندهی و خروج دام از جنگل و تجمیع خانوارهای پراکنده جنگل‌نشین بیانگر بهبود وضعیت پذیرفتگان طرح نسبت به روستائیان از لحاظ امکانات رفاهی زندگی و همچنین کاهش میزان وابستگی به جنگل افراد مشمول طرح نسبت به روستائیان است. **فاضلی و محمدی پارسا (۲۰۱۴)** با ارزیابی تأثیرات اجتماعی اجرای طرح خروج دام از جنگل منطقه ینقاق از توابع شهرستان گالیکش استان گلستان نتیجه‌گیری نمودند، پایبند نبودن دولت در عمل به وعده‌های خود در ایجاد واحدهای دامداری صنعتی و تعاونی روستایی و کم شدن اراضی کشاورزی و دام‌ها در کنار از دست دادن خودکفایی جنگل‌نشینان به همراه ضعف برنامه‌ریزی، از مهم‌ترین دلایل نارضایتی‌های موجود است.

نتایج **محبوبی و تیموری (۲۰۲۱)** در بررسی علت‌های عدم تمایل دامداران به خروج دام از جنگل‌های شهرستان گالیکش نشان داد که ۱۲ عامل مؤثر بر عدم تمایل دامداران به خروج دام از جنگل شامل وابستگی به شغل دامداری، عدم اعتقاد به طرح سامان‌دهی خروج دام از جنگل، فقدان جایگاه مناسب نگهداری دام، ضعف بنیه مالی، تعلقات آبا و اجدادی، برخورداری از حقوق قانونی چرای دام، عدم کفایت تسهیلات مالی اعطاشده، فقدان مشارکت، هزینه زیاد دامداری صنعتی، فقدان آموزش توجیهی، عدم همکاری مناسب نظام بانکی و نیز سودمندی چرای دام در جنگل هستند. محققان اجرای برنامه‌های آموزشی توانمندساز و ایجاد تنوع در منابع معیشت دامداران را به منظور افزایش تمایل آن‌ها به خروج دام از جنگل، مؤثر قلمداد نمودند.

نوبخت حقیقی و قرشی مینا آباد (۲۰۱۴) در مقاله‌ای تحت عنوان «بررسی عوامل مؤثر در رضایتمندی روستائیان از جابه‌جایی‌های فضایی، مکانی روستاها (مطالعه موردی: روستای چهار محل رودبار)» انجام دادند. نتایج حاصل از مقادیر به دست آمده حاکی از رضایت اهالی روستای چهار محل از جابه‌جایی فضایی و مکانی و ادغام صورت گرفته، حاصل اقدامات مختلفی از جمله: شکل‌گیری ساختار اقتصادی و شغلی در منطقه برخورداری از امکانات و خدمات زیربنایی، ساخت مسکن با مصالح بهتر، اجرای طرح هادی افزایش درآمد روستائیان و جلب مشارکت روستائیان بوده است. **بابایی ملک کلایی و همکاران (۲۰۱۴)** با ارزیابی طرح خروج دام از جنگل و آثار آن بر روی تولیدات دامی نتیجه‌گیری کردند، بین میزان درآمد دامداران مشمول طرح خروج دام و دامداران داخل جنگل از نظر مشخصه‌های زمین،

استفاده از رویکرد مشارکتی می‌تواند ضمن محافظت از جنگل به کاهش فقر جوامع و افزایش پایداری محیط‌زیست کمک کند.

صادقی ورداک و همکاران (۲۰۱۲) اقدام به بررسی دلایل شکست پروژه‌های اسکان مجدد پس از بروز بلایا و آثار منفی این پروژه‌ها در درازمدت پرداختند و نتیجه‌گیری کردند، پروژه‌های بازسازی را از نظر گاه پایداری عوامل فیزیکی، اجتماعی و فرهنگی در طول فرایند تصمیم‌گیری جنبه‌های منفی دارند. **نیاستی و گرکانی (۲۰۲۰)** در ارزیابی پیامدهای ناشی از تجمیع سکونتگاه‌های روستایی در شهر فراغی استان گلستان نتیجه‌گیری نمودند، ساخت سکونتگاه جدید علی‌رغم کاهش آسیب‌پذیری کالبدی با افزایش پدیده‌هایی چون افزایش مهاجرت به شهرها، بازگشت به روستاهای قدیم، درگیری‌های قومیتی، کاهش سطح تولید، افزایش بدهی‌های بانکی و رواج ناامنی در شهر فراغی همراه بوده است. نتایج پژوهش **عناستانی و همکاران (۲۰۲۰)** در تحلیل مقایسه‌ای آثار الگوهای اسکان مجدد پس از وقوع زلزله سال ۱۳۷۶ شهرستان زیرکوه بر کیفیت زندگی روستائیان نشان داد، سیاست‌های اسکان مجدد روستاها توانسته بهبود نسبی در کیفیت زندگی ساکنان روستایی ایجاد کند. همچنین نتیجه‌گیری نمودند سطح رضایتمندی پاسخ‌گویان از کیفیت زندگی در هر سه الگوی اسکان مجدد تا حدودی یکسان است.

شی^۱ و همکاران (۲۰۲۲) با بررسی برنامه اسکان مجدد ESPAR در کشور چین ضمن تأکید بر تأمین زیرساخت‌های ضروری و فرصت‌های شغلی جوامع جابه‌جا شده، نتیجه‌گیری نمودند، حمایت‌های بعدی برای خانوارهای نقل مکان داده‌شده مطابق با ویژگی‌های مختلف هر خانوار و فعالیت‌های معیشتی آتی مردم صورت گیرد. **های^۲ و همکاران (۲۰۱۹)** با بررسی مروری ادبیات اسکان مجدد و جابه‌جایی‌های ناشی از ساخت سد نتیجه‌گیری نمودند، اولین گام در اسکان مجدد موفقیت‌آمیز، جبران دارایی‌های از دست‌رفته جمعیت جابه‌جا شده است. **وانکلی^۳ (۲۰۱۷)** در پژوهشی تحت عنوان جابه‌جایی و اسکان مجدد ناشی از پروژه: از خطرات فقیر شدن به فرصتی برای توسعه، ضمن تأکید بر عدم توجه به سیاست‌های بانک جهانی و استانداردهای بین‌المللی، نتیجه‌گیری نمودند دولت‌ها اغلب بدون توجه به موضوع مشارکت جوامع محلی در اجرای پروژه‌های اسکان مجدد، رویه‌های سلب مالکیت را اجرا می‌کنند.

به‌طور کلی، ادبیات تجربی مرتبط با جابه‌جایی سکونتگاهی ناشی از اجرای طرح خروج دام از جنگل نشان‌دهنده آن است این اجرای طرح مذکور بر زیرسیستم‌های کالبدی، اقتصادی و اجتماعی - فرهنگی و زیست‌محیطی تأثیر (منفی یا مثبت)

گوشت و لبنیات در سطح احتمال ۹۵ درصد اختلاف معنی‌داری مشاهده می‌شود. همچنین بررسی متغیرهای هزینه‌های در بین این دو جامعه نیز نشان می‌دهد که از نظر مشخصه حمل‌ونقل بین دو جامعه آماری اختلاف معنی‌داری مشاهده نمی‌شود؛ و در بررسی متغیر خوراک، بهداشت دام و بررسی کارگر بین دو جامعه آماری در سطح احتمال ۹۹ درصد اختلاف معنی‌داری مشاهده می‌شود.

بدری فرد و حقزاد (۲۰۰۷) با بررسی جغرافیایی آثار اقتصادی اجتماعی طرح خروج دام از جنگل در منطقه کلاردشت چالوس نتیجه‌گیری نمودند که روستائیان دامدار علی‌رغم دریافت زمین و پول نقد و همچنین دسترسی به امکانات بیشتر، تمایل به بازگشت به وضعیت گذشته دارند. طبق نتایج به‌دست‌آمده، از پژوهش **رحیمیان و همکاران (۲۰۱۶)** در منطقه سیاه دره نه‌اوند، آثار خروج دام از جنگل در ۶ دسته شامل: ۱) ضعیف شدن و رکود فعالیت‌های دامداری ۲) وجود آثار منفی و مثبت بر وضعیت مالی جوامع ۳) گسترش معضلات اجتماعی در روستا ۴) تضعیف روحیه مشارکتی روستائیان در حفظ منابع طبیعی (جنگل‌ها و مراتع) ۵) پایبند نبودن سازمان‌های دولتی به اجرای تعهدات طرح و ۶) آثار منفی و سوء روحی و روانی طبقه‌بندی شدند.

نتایج **عابدی سروسستانی و شهرکی (۲۰۱۶)** در عوامل تعیین‌کننده پذیرش خروج دام از جنگل و ساماندهی جنگل‌نشینان منطقه نکاچوب استان مازندران نشان داد که از بین عوامل مورد بررسی، پنج عامل یعنی تعداد دفعات دریافت وام برای دامداری، تعداد دفعات سفر به نزدیک‌ترین شهر، مشورت اداره‌های دولتی قبل از اجرای طرح با پاسخ‌گویان، گرایش به ریسک و میزان آسیب‌پذیری معیشت، اصلی‌ترین عوامل مؤثر بر پذیرش طرح از سوی جنگل‌نشینان است. ارزیابی خروج دام از جنگل در بخش مرکزی رضوانشهر در بین دو گروه مشمول طرح و افراد غیرمشمول طرح توسط **معتمد و قربانی (۲۰۲۱)** نشان داد از نظر ویژگی‌های فردی و حرفه‌ای، میزان درآمد، میزان تولید، و ایجاد شغل دوم، اعتماد به مسئولان، احساس ناامیدی، و اعتیاد، تفاوت معناداری بین دو گروه وجود ندارد. اما سایر شرایط اقتصادی، اجتماعی و زیست‌محیطی دو گروه با یکدیگر تفاوت معناداری دارند. همچنین از دیدگاه شرکت‌کنندگان در طرح، دسترسی بیشتر به امکانات رفاهی بهداشتی و فراهم شدن شرایط مناسب آموزشی و ارتقای مشارکت مردمی اصلی‌ترین آثار اجرای طرح ساماندهی خروج دام از جنگل بر جنگل‌نشینان در منطقه رضوانشهر استان گیلان نتیجه‌گیری کردند ادامه سیاست خروج دام از جنگل در صورت عدم اندیشیدن به راهکارهای مناسب برای تأمین منابع درآمدی مناسب و ایجاد اشتغال خانوارهای مشمول طرح با مشکل مواجه خواهد شد. از نظر پژوهشگران

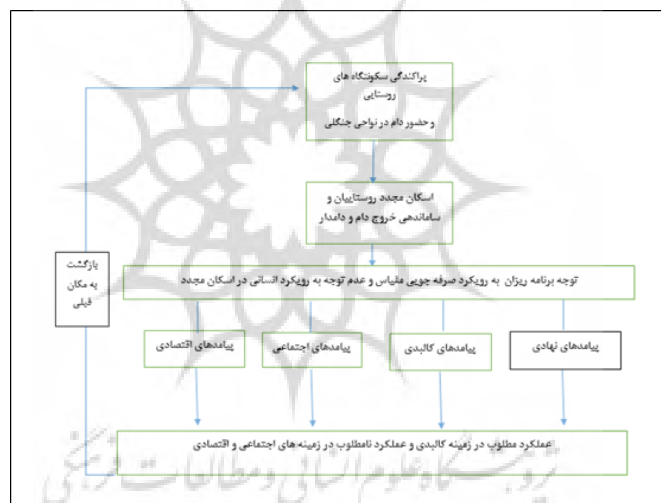
1. Shi
2. Hay
3. Vanclay

شمالی قرار گرفته که از شمال به شهر رامیان، از شرق به حوزه کوه‌میان آزادشهر، از جنوب به ارتفاعات النگ و از غرب به حوزه زرین گل علی آباد کتول محدود می‌گردد. روستاهای هدف پژوهش حاضر ساکنین پنج روستای جابه‌جا و ملحق شده به شهر رامیان شامل روستاهای جوزچال، سرگل، دزدک، نعیم آباد و رجن است که طرح ساماندهی و تجمیع جنگل‌نشینان و خروج دام از جنگل در این منطقه انجام گرفته است. در اجرای داوطلبانه طرح ساماندهی خروج دام از جنگل در منطقه مورد مطالعه، ۱۳۷ خانوار جنگل‌نشین با دارا بودن حدود ۵۵۰۰ واحد دامی از جنگل‌های منطقه رامیان خارج شده‌اند. محل استقرار پنج روستا در شهرک منابع طبیعی در جنوب شرقی شهر رامیان به‌طور ادغام است. در تصویر شماره ۲ که موقعیت جغرافیایی روستاهای مشمول طرح جابه‌جایی ناشی از طرح ساماندهی خروج دام نشان داده شده است.

داشته‌اند. با این حال سهم کنش میان این پیامدها از نظر ذی‌نفعان اصلی (ساکنان) در مطالعات اندک است. همچنین با بررسی مطالعات گذشته می‌توان نتیجه‌گیری نمود، بسیاری از مطالعات در این حوزه با نگاهی تک بعدی به تبیین آثار و پیامدها پرداخته و به برهم کنش پیامدهای مختلف توجه نشده است. رویکرد کمی در اغلب مطالعات، مانع از درک و فهم محتوایی شده است، این موضوع لزوم بررسی دقیق این فرایند را از دیدگاه جامعه‌شناسی و ارائه راهکاری برای اجرای بهتر و موفقتر این طرح نمایان می‌سازد. در تصویر شماره ۱ مدل مفهومی پژوهش ارائه شده است.

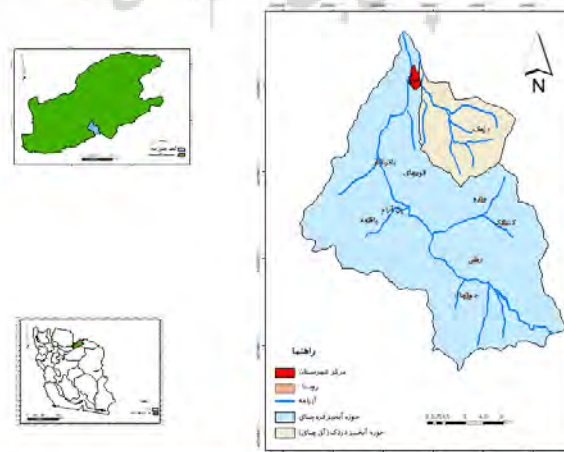
روش‌شناسی تحقیق

محدوده مورد مطالعه در دهستان قلعه میران از بخش مرکزی شهرستان رامیان در طول جغرافیایی $30^{\circ} 30' 55.0''$ تا $30^{\circ} 30' 37.0''$ و عرض جغرافیایی $37^{\circ} 00' 36.0''$ تا $37^{\circ} 00' 27.0''$

تصویر ۱. مدل مفهومی پژوهش. منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۱

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

تصویر ۲. موقعیت روستاهای مشمول طرح جابه‌جایی. منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۱

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

بر مبنای فرایند تحلیل مضمون سه مرحله‌ای در مرحله نخست اقدام به کدگذاری توصیفی مصاحبه‌های انجام‌شده گردید. در این مرحله ابتدا مصاحبه صورت گرفته به ترتیب اجرا، اقدام به پیاده‌سازی گردید. سپس متن پیاده‌سازی شده وارد نرم‌افزار Maxqda شده و مورد تحلیل قرار گرفت. در واقع پژوهشگر با مطالعه دقیق و خط به خط جملات مصاحبه‌ها، مضامین توصیفی را به هر قطعه از جملات نسبت داد. در گام دوم محقق با مقایسه مستمر و چندین باره از کدهای توصیفی تولیدشده در مرحله قبل، اقدام به ایجاد کدهای تفصیلی نمود. برای تولید کدهای تفسیری چندین کد توصیفی در ذیل چتر یک کد تفسیری جمع شده و آن را تشکیل دادند. در گام سوم و نهایی، مضامین شکل گرفته در مصاحبه‌ها به‌عنوان مقوله‌های اصلی تحقیق سازمان یافتند. به‌منظور تعیین اعتبار مصاحبه کیفی از چهار معیار بررسی اعتبار پژوهش کیفی لینکلن و گوبا استفاده گردید (Graneheim & Lundman, 2004). بر طبق نظر لینکلن و گوبا، چهار معیار (۱- مقبولیت یا اعتبار، ۲- قابلیت اعتماد یا همسانی، ۳- تأییدپذیری، و ۴- انتقال‌پذیری) برای اعتبار پژوهش‌های کیفی مورد استفاده قرار می‌گیرد. همچنین با هدف ادراک موضوع و تسهیل تصویرسازی مضامین، اقدام به ترسیم شبکه مضامین شد.

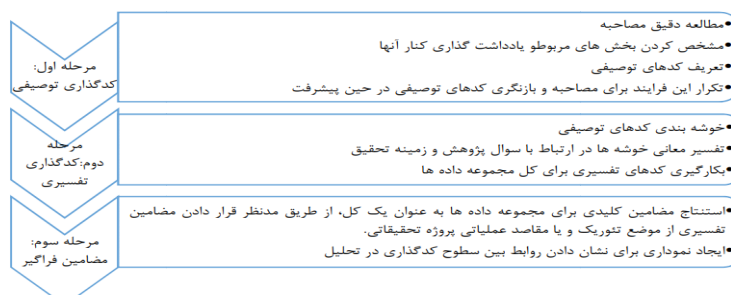
یافته‌ها

آنچه در پژوهش حاضر مورد بررسی قرار گرفت، نگاهی از درون به طرح خروج دام از جنگل با استناد به دیدگاه‌های روستائیان مشمول طرح در شهرستان رامیان است. در این تحقیق که از نوع کیفی و به روش پدیدارشناسی صورت گرفت، سعی بر آن بود که تا حد امکان دیدگاه و مفروضات محققان در درک آنچه در واقعیت زندگی روستائیان اسکان مجدد یافته رخ می‌دهد انحراف ایجاد نکند. مصاحبه‌ها در بازه زمانی تیرماه ۱۳۹۸ تا اسفندماه ۱۳۹۸ انجام شد. مشارکت‌کنندگان در این پژوهش افراد دارای تجربه زیسته در خصوص طرح خروج دام از جنگل هستند. در مرحله اول به‌منظور انجام کدگذاری باز، اقدام به پیاده‌سازی محتوای کلیه مصاحبه‌ها و سپس کدگذاری آن‌ها گردید. در این مرحله از متن مصاحبه‌ها ۲۹۶ کد اولیه که قدرت مفهومی بیشتری داشتند استخراج شد. در جدول شماره ۱، به‌منظور طولانی نشدن مقاله، ۲ نمونه از احصای کدهای اولیه از مصاحبه‌های مختلف نشان داده شده است.

پژوهش حاضر به لحاظ هدف، کاربردی و به لحاظ رویکرد کلی و منطق پژوهش از نوع پژوهش‌های کیفی است که با رویکرد اکتشافی و در چهارچوب روش پدیدارشناسی به روش تحلیل مضمون انجام شد. تحلیل مضمون یکی از فنون تحلیلی مناسب در پژوهش‌های کیفی است که از آن می‌توان به‌خوبی برای شناخت الگوهای موجود در داده‌های کیفی استفاده کرد (Jafari, Ahmadian & Tarhani, 2017; Kamali, 2018). این رویکرد دارای رویه‌های مختلف است که در این پژوهش از رویه کینگ و بروکس^۴ (۲۰۱۸) بر اساس جمع‌بندی رویه‌های مختلف ارائه‌شده استفاده گردیده است. این رویکرد یکی از مناسب‌ترین روش‌ها است که می‌تواند قطعات پراکنده و گسسته را به روشی نظام‌مند در کنار هم سازمان داده و تصویری جامع ارائه دهد (Braun & Clarke, 2006). این روش دارای سه مرحله شامل کدگذاری توصیفی، کدگذاری تفسیری و یکپارچه‌سازی با استفاده از مضامین فراگیر است و فرایند آن در تصویر شماره ۳ نشان داده شده است.

در پژوهش حاضر برای گردآوری اطلاعات و دستیابی به توصیف عمیق و غنی از تجارب و ادراک مشارکت‌کنندگان نسبت به آثار اجرای طرح ساماندهی خروج دام از جنگل از مصاحبه‌های کیفی نیمه ساختاریافته استفاده گردید. با توجه به هدف پژوهش و ویژگی‌های جامعه آماری در پژوهش حاضر از روش نمونه‌گیری هدفمند استفاده شد. در این شیوه، افراد به خاطر اطلاعات دست اولی که درباره پدیده مورد نظر دارند، به‌عنوان شرکت‌کننده انتخاب گردیدند. مشارکت‌کنندگان در این پژوهش افراد دارای تجربه زیسته در خصوص طرح خروج دام از جنگل هستند. قبل از اجرای روند مصاحبه‌ها و به‌منظور ایجاد احساس اطمینان به مصاحبه‌شوندگان سعی گردید فضای صمیمانه و آزاد فراهم گردد، به‌نحوی که در این محیط پر تفاهم زمینه همکاری برای مصاحبه‌شونده‌ها فراهم گردد. در پژوهش حاضر مصاحبه با ۲۳ نفر از مشمولین طرح خروج دام با مدت زمانی حدود ۴۰ دقیقه صورت گرفت و مصاحبه‌ها تا نیل به اشباع مضمونی یعنی تا زمانی که مضامین تفصیلی به انسجام رسیده و داده‌های به‌دست‌آمده جدید ارزش‌افزوده بیشتری تولید نمی‌کردند، ادامه پیدا کرد. مصاحبه‌های این تحقیق در بازه زمانی تیرماه ۱۳۹۸ تا اسفندماه ۱۳۹۸ انجام شد.

4. King & Brooks

تصویر ۴. فرایند تحلیل مضمونی کینگ و بروکس. منبع: Sarreshteh Dari et al., 2019

جدول ۱. نمونه احصای کدهای اولیه از مصاحبه‌ها.

نمونه مصاحبه	کد اولیه
«من بعضی روستائیان را که دور فلکه شهر رامیان می‌بینم، یک روز کار دارند و یک روز کار ندارند»	اشتغال کاذب و ناپایدار
«در روستا بچه‌ها و جوان‌ترها، بزرگ‌ترها را احترام می‌کردند ولی الآن این‌طور نیست»	جایگاه و منزلت اجتماعی

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۱

تبدیل جامعه مولد به جامعه مصرف‌کننده، برنامه صحیحی برای خودکفایی اقتصادی این جامعه تدوین نشده است. اجرای طرح جابه‌جایی و خروج دام از جنگل تأثیر شگرفی بر اشتغال جوامع داشته است که این تأثیرات را می‌توان به صورت گسترش بیکاری، گسترش اشتغال کاذب و ناپایدار و همچنین تغییر ساختار شغلی مشاهده نمود. البته مسائلی همچون افزایش هزینه‌های زندگی به صورت ناخودآگاه با کوچ به شهر که دارای تورم و هزینه‌های بالاتری به دلیل وجود امکانات بیشتر نسبت به روستا است به وجود می‌آید. برای حل این مسئله قرار گرفتن تحت پوشش نهادهای حمایتی که اثر ۲/۱۶ درصدی داشته نشان‌دهنده تلاش برای کمک به این جامعه بوده است اما این عامل بر تنزل جایگاه اجتماعی افراد مشمول طرح اثرگذار است. در جدول شماره ۲ فراوانی کدهای اولیه به تفکیک مضامین پایه مضمون اصلی پیامدهای اقتصادی ارائه شده است.

پیامدهای اجتماعی: مضامین تبیین‌کننده پیامدهای اجتماعی طرح ساماندهی خروج دام مشتمل بر ۶ مضمون تغییر جایگاه و منزلت اجتماعی، گسترش ناهنجاری‌های اجتماعی، کاهش اعتقادات مذهبی، کاهش سرمایه اجتماعی، کاهش امنیت، تعلق به مکان است که در این بین مضامین سرمایه اجتماعی (مشکل از سه مضمون فرعی اعتماد اجتماعی، انسجام اجتماعی و مشارکت اجتماعی) با ۸/۳۳ و مضمون کاهش امنیت با ۸/۰۴ درصد دارای بیشترین اثرگذاری و اهمیت از نظر مصاحبه‌شوندگان هستند. نتایج بررسی نشان می‌دهد، جامعه مورد بررسی به دلیل جابه‌جایی به مکانی جدید و احساس تعلق به مکان قبلی زندگی خود نوعی غربت و ناآگاهی و ناآشنایی با محیط شهر را حس کرده و در نتیجه آن احساس ناامنی می‌کنند (جدول شماره ۳).

در گام بعد با تعیین شباهت‌ها و تفاوت‌ها، ۲۱ مقوله فرعی شناسایی شدند. سپس مقوله‌های فرعی که دارای بیشترین قرابت معنایی و مفهومی کنار یکدیگر قرار گرفتند و مضامین سازمان‌دهنده (اصلی) از آن‌ها احصا شد، که دربرگیرنده مضامین «اقتصادی»، «اجتماعی»، «نهادهای-مدیریتی» و «کالبدی» بود.

باتوجه به مصاحبه‌ها مضمون اصلی پیامدهای اقتصادی از شش مضمون پایه افزایش هزینه‌های زندگی، از دست رفتن امکانات تولید، گسترش فقر، قرار گرفتن تحت پوشش نهادهای حمایتی، کاهش خودکفایی اقتصادی و اشتغال؛ مضمون اصلی پیامدهای نهادی از پنج مضمون پایه منفعت‌طلبی نمایندگان روستا در اجرای طرح، عدم اجرای عدالت در اجرای طرح، عدم اجرای تعهدات توسط دولت، عدم پایبندی مردم به اجرای طرح و عدم برنامه‌ریزی درست در اجرای طرح؛ مضمون اصلی پیامدهای کالبدی از چهار مضمون پایه دو مکانه شدن مردم، بهبود بهداشت، بهبود وضعیت مسکن و گسترش امکانات؛ مضمون اصلی پیامدهای اجتماعی از شش مضمون پایه تغییر جایگاه و منزلت اجتماعی، گسترش ناهنجاری‌های اجتماعی، کاهش اعتقادات مذهبی، کاهش سرمایه اجتماعی، کاهش امنیت، تعلق به مکان مورد بررسی و دسته‌بندی قرار گرفتند.

پیامدهای اقتصادی: بررسی پیامدهای اقتصادی طرح خروج دام از جنگل بیانگر این موضوع است که شاخص کاهش خودکفایی اقتصادی با ۴۱ مرتبه اشاره به این موضوع توسط مصاحبه‌شوندگان و با اثرگذاری ۱۲/۶۸ درصدی بیشترین تأثیر را در مسائل اقتصادی زندگی مشمولان این طرح داشته است. این مسئله نشان می‌دهد بعد از جابه‌جایی روستائیان به شهر و

جدول ۲. فراوانی کدهای اولیه به تفکیک مضامین پایه مضمون اصلی پیامدهای اقتصادی.

مضمون سازمان دهنده	مضامین پایه	فراوانی کدهای اولیه	ردیف
پیامدهای اقتصادی	هزینه‌های زندگی	۱۸	۱
	هدر رفت امکانات تولید	۱۲	۲
	کاهش خودکفایی اقتصادی	۴۱	۳
	گسترش فقر	۱۴	۴
	قرار گرفتن تحت پوشش نهادهای حمایتی	۷	۵
	اشتغال (گسترش بیکاری، گسترش اشتغال کاذب و ناپایدار، تغییر ساختار شغلی)	۱۹	۶

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۱

جدول ۳. فراوانی کدهای اولیه به تفکیک مضامین پایه مضمون اصلی پیامدهای اجتماعی.

ردیف	فراوانی کدهای اولیه	مضامین پایه	مضامین سازمان دهنده
۱	۱۵	جایگاه و منزلت اجتماعی	پیامدهای اجتماعی
۲	۳	اعتقادات مذهبی	
۳	۲۶	امنیت	
۴	۲۴	تعلق به مکان	
۵	۲۷	سرمایه اجتماعی (اعتماد اجتماعی، انسجام اجتماعی، مشارکت اجتماعی)	
۶	۱۶	ناهنجاری‌های اجتماعی (گسترش پرخاشگری، گسترش اعتیاد، گسترش فساد)	

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۱

روستائیان، بهبود امکانات بهداشتی، بهبود وضعیت مسکن و گسترش امکانات اشاره نمود (جدول شماره ۵). نقطه قوت طرح خروج دام از جنگل و تجمیع خانوارهای جنگل‌نشین در منطقه رامیان مربوط به منظر کالبدی بوده است که گسترش امکانات بعد از کوچ با ۲۱ مرتبه تکرار در میان مصاحبه‌ها و اثرگذاری ۶/۵۰ درصدی این مؤلفه و همچنین بهبود وضعیت مسکن‌ها و بهداشت روستائیان منتقل شده به ترتیب با درصد اثرگذاری ۱/۷ و ۰/۹۵ رضایت مشمولین طرح را به همراه داشته است. البته باید در نظر داشت که دومکانه شدن مردم پس از کوچ آن هم با ضریب اثر ۶/۲۰ درصدی از جمله نقاط ضعف اجرای طرح بوده اما دلایل این دومکانه شدن و ترجیح روستائیان به این امر را بیشتر باید در مسائل اقتصادی و اجتماعی همچون تعلق به مکان و یا بیکاری جستجو نمود.

همچنین در تصویر شماره ۴، نحوه ارتباط بین کدهای اولیه و زیر طبقات با استفاده از نرم‌افزار مکس کیودا نشان داده شده است. در این نقشه بیشترین ارتباط دیگر زیر طبقات به طبقه دیگر قابل استخراج است.

پیامدهای نهادی - مدیریتی: مصاحبه‌شوندگان پژوهش در خصوص «دلایل نهادی» در اجرای ناموفق طرح خروج دام از جنگل موارد گوناگونی از قبیل منفعت‌طلبی نمایندگان روستا در اجرای طرح، عدم اجرای عدالت در انجام طرح، عدم پایبندی سازمان‌های دولتی به تعهدات طرح، عدم پایبندی مردم به اجرای طرح و نهایتاً عدم برنامه‌ریزی درست در اجرای طرح را بیان کردند که در جدول شماره ۴ ارائه شده است. عدم پایبندی سازمان‌های دولتی به تعهدات طرح پرتکرارترین مضمون در بین مضامین تبیین‌کننده پیامدهای نهادی طرح خروج دام از جنگل است. بر اساس اظهارات مصاحبه‌شوندگان، مسئولان اجرای طرح در ابتدای اجرای طرح، تعهدات مختلفی را بر عهده گرفته بودند، اما پس از اجرای طرح از اجرای بسیاری از وعده‌ها که عملی شدن آن‌ها می‌توانست به تحقق اهداف تعیین‌شده طرح کمک کند سرباز زده‌اند.

پیامدهای کالبدی: مصاحبه‌شوندگان پژوهش، مضامین متعددی را به‌عنوان پیامدهای کالبدی اجرای طرح خروج دام از جنگل بیان نموده‌اند که از آن جمله می‌توان به دومکانه شدن

جدول ۴. فراوانی کدهای اولیه به تفکیک مضامین پایه مضمون اصلی پیامدهای نهادی.

ردیف	فراوانی کدهای اولیه	مضامین پایه	مضامین سازمان دهنده
۱	۲	منفعت‌طلبی نمایندگان روستا در اجرای طرح	پیامدهای نهادی
۲	۶	عدم اجرای عدالت در انجام طرح	
۳	۱۲	عدم پایبندی سازمان‌های دولتی به تعهدات طرح	
۴	۲	عدم پایبندی مردم به اجرای طرح	
۵	۵	عدم برنامه‌ریزی درست در اجرای طرح	

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

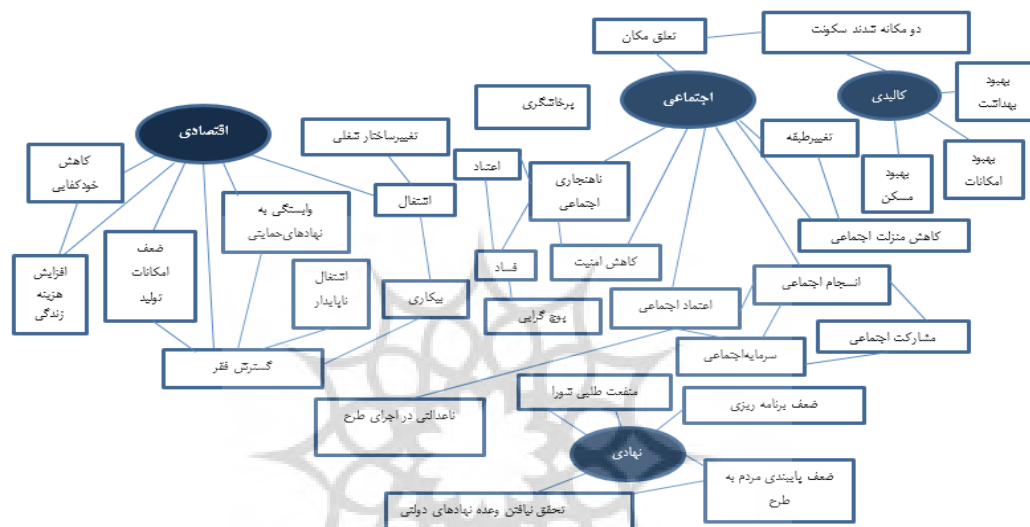
منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۱

جدول ۵. فراوانی کدهای اولیه به تفکیک مضامین پایه مضمون اصلی پیامدهای کالبدی.

ردیف	فراوانی کدهای اولیه	مضامین پایه	مضامین سازمان دهنده
۱	۱۹	دو مکانه شدن روستائیان	پیامدهای کالبدی
۲	۳	بهبود امکانات بهداشتی	
۳	۶	بهبود وضعیت مسکن	
۴	۲۱	گسترش امکانات آموزشی	

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۱

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

تصویر ۴. نحوه ارتباط بین کدهای اولیه و زیر طبقات. منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۱

بحث و نتیجه گیری

در روستا و حس وطن دوستی باعث عدم دل‌کندن مردم از روستا شده که این مشکل همچنان باقی است و جزء موضوعاتی است که جنبه مادی نداشته و یافتن راه‌حل برای آن به‌سادگی نخواهد بود. از سوی دیگر برخی از افراد احساس جبرگونه از اجرای طرح داشته و به‌نوعی احساس می‌کردند که از خانه خود بیرون رانده شده‌اند، این احساس با دیگر مشکلات طرح تشدید گردیده و زندگی در شهر را برای آنان بسیار سخت نمود. که این عوامل باعث افزایش حس پشیمانی از کوچ به شهر را در آن‌ها ایجاد نموده است.

منزلت، پایگاه اجتماعی است که فرد در میان یک گروه دارد و یا به مرتبه اجتماعی یک گروه در مقایسه با گروه‌های دیگر گفته می‌شود. منزلت در روابط اجتماعی و نظام قشربندی نقش اساسی ایفا می‌کند و با تعهد، اعتبار، حیثیت، آبرو، نفوذ، تأیید اجتماعی و احترام ارتباط دارد. عواملی از قبیل تعداد دام و وسعت اراضی کشاورزی بر منزلت در جوامع روستایی مؤثر است. اجرای طرح خروج دام از جنگل به دلیل برهم زدن ساختار تولیدی و همچنین گسترش میزان خانوارها هسته‌ای نسبت به خانوارهای گسترده فرصتی را فراهم نموده است تا همراه با

بر اساس نتایج این مطالعه، مضمون کاهش خودکفایی اقتصادی با ۴۱ تکرار بیشترین تأثیرپذیری را از جابه‌جایی و ساخت سکونتگاه جدید به خود اختصاص داده است. اجرای طرح ساماندهی و خروج جنگل‌نشینان منجر به کاهش میزان تولید و افزایش بدهی روستائیان مشمول طرح شده است. نتایج این پژوهش در بخش اقتصادی با نتایج نیاستی و گرکانی (۲۰۲۰)، محمدی استاد کلایه و خراسانی (۲۰۱۵) منطبق است. همچنین یافته‌های پژوهش نشان داد جابه‌جایی روستاها تأثیر مثبتی در افزایش اشتغال نداشته است، به دلیل عدم توجه جدی به موضوع ایجاد اشتغال به همراه محدودیت منابع آب‌وخاک از یک سو و نابرابری در برخورداری از فرصت‌های شغلی ایجادشده در بخش خدمات دولتی از سوی دیگر، اجتماعات جابه‌جاشده را به بهره‌برداری مجدد از منابع موجود در مکان‌های قبلی سوق داده و جوامع مشمول طرح همچنان به مهاجرت فصلی به سایر مکان‌ها از جمله شهرهای بزرگ ادامه می‌دهند، این نتایج با نتایج عنابستانی و همکاران (۲۰۲۰) همسو است.

وابستگی‌های اعتقادی و نیز وجود قبور اموات و شهدا مدفون

همچنین به دلیل جمعیت کم روستاها امکان تخصیص و دریافت تمامی امکانات مربوط در زمینه آموزش؛ از ارگان‌های ذی‌ربط امری چندان منطقی به نظر نمی‌رسید. به همین دلیل پس از کوچ به شهر به دلیل در دسترس قرار گرفتن امکانات آموزشی رضایت را در این جامعه ایجاد نموده و جزئی از محاسن این طرح بود. نتایج پژوهش حاضر با نتایج رحمتی (۲۰۰۶) که نشان داد جابه‌جایی و ادغام روستاها سبب افزایش توانایی فیزیکی آن‌ها در برابر آسیب‌های طبیعی و برخورداری روستاها از امکانات زیربنایی بیشتر شده است، مطابقت دارد.

از جمله معایب طرح می‌توان به اشتیاق فراوان مردم برای بازگشت به روستا است که این مبحث مهم‌ترین دغدغه و هدف طرح یعنی خروج روستائیان و دام‌های آن‌ها از جنگل را به چالش می‌کشد. این اشتیاق منجر به دو مکانه شدن روستائیان شده و فرزندان آن‌ها دوباره اقدام به نگهداری دام در منطقه نموده‌اند. دلیل این اشتیاق متأثر از ضعف در هر چهار مضمون بوده و برآیند محاسن و معایب طرح آن‌ها را به دو مکانه شدن و حتی فکر به بازگشت دوباره به روستا سوق داده است. محمدی استادکلایه و خراسانی (۲۰۱۵) نیز نبود امکان ادامه فعالیت‌های دامداری و کشاورزی را عامل دو مکانه شدن برخی روستائیان به‌منظور استفاده از شرایط و امکانات محل قدیم می‌دانند که همسو با یافته‌های پژوهش حاضر است.

هدف اصلی از اجرای طرح خروج دام از جنگل و تجمیع خانوارهای پراکنده در جنگل در منطقه رامیان؛ حفاظت از محیط‌زیست، مراتع، جنگل‌ها و موجودات زنده اکوسیستم این منطقه بوده است که نشان از دقت نظر و دیدگاه مناسب برای هدف‌گذاری این طرح بوده زیرا می‌تواند این سرمایه‌های خدادادی را برای نسل‌های بعد حفظ نموده و از تبعات زیست‌محیطی تخریب آن‌ها جلوگیری نماید. اما با جمع‌بندی مشاهدات و تجزیه و تحلیل اطلاعات به دست آمده این نتیجه حاصل می‌شود که برخلاف هدف‌گذاری مناسب و علی‌رغم وجود برخی مسائل مثبت برای جنگل و روستائیان، روش انجام طرح و ایده‌های عملی اجرای آن با اشکالاتی همراه بوده که منجر به ایجاد چالش‌هایی جدید گردیده است؛ و این چالش‌ها نیاز به برنامه‌ای جدید و مدون جهت اصلاح داشته که همین مسئله به دلیل به وجود آوردن بار مالی و زمانی جدید به‌منظور اجرا بر معایب طرح می‌افزاید که این نتیجه را حاصل می‌کند که طرح خروج دام از جنگل و تجمیع خانوارهای پراکنده در جنگل در زمینه برنامه‌های عملی طرح، نظارت بر اجرای دقیق و صحیح برنامه‌ها و پیگیری تبعات حاصل از اجرا طرح ضعف داشته و باید دستخوش بازنگری گردد. نکته اساسی در بررسی پدیده اسکان مجدد ناشی از اجرای طرح‌های توسعه‌ای از قبیل طرح خروج دام از جنگل آن است که علی‌رغم ارزش‌گذاری مشترک سیاست‌گذاران، پژوهشگران و عامه مردم بر آثار منفی این‌گونه

جدایی فیزیکی افراد جوان، اقتدار والدین در ابعاد اقتصادی و اجتماعی کاهش یافته است. همچنین گسترش میزان فقر و برهم خوردن ساختارهای قدرت در جامعه روستایی تغییرات شگرفی را بر جایگاه و منزلت افراد ایجاد نموده است. از این دلایل می‌توان به سوءاستفاده و منفعت‌طلبی و عدم حمایت کامل مسئولین از اجرای صحیح طرح و روستائیان مشمول آن (مضمون نهادی) به‌خصوص در زمینه اقتصادی اشاره کرد که این مسئله موجب افزایش بیکاری، وابستگی مالی به نهادهای حمایتی و نهایت فقر گردیده است (مضمون اقتصادی) که این مسائل طبقات اجتماعی فراوانی از جمله گسترش فساد، اعتیاد، افزایش پرخاشگری و کاهش اعتقادات مذهبی را در پی داشته است (مضمون اجتماعی). همچنین برخی از روستائیان وابستگی به شغل و مکان زندگی قبلی خود را داشته و معتقد هستند که روستایی شغل اصلی‌اش دامداری و کشاورزی است و این مسئله که در زیرمجموعه مضمون اجتماعی قرار دارد شوق بازگشت به روستا را تقویت می‌کند.

طبق تحلیل مصاحبه‌های صورت‌گرفته نشان می‌دهد مصاحبه‌شوندگان سهم دولت را در اثرگذاری منفی بر اجرای طرح بسیار زیاد دانسته و معتقدند دولت با عدم اجرای تعهدات خود زمینه‌های نارضایتی مشمولین طرح را سبب گردیده است. پایبند نبودن دولت به وعده‌های خود در ایجاد مجتمع‌های دامداری و تعاونی روستایی و کم شدن اراضی کشاورزی، از دست دادن خودکفایی نسبی جوامع در کنار عدم برنامه‌ریزی برای ایجاد اشتغال نسل دوم کوچندگان و آسیب‌های اجتماعی به وجود آمده، از مهم‌ترین دلایل نارضایتی‌های موجود است. این نتایج با نتایج فاضلی و محمدی پارسا (۲۰۱۴) هم‌راستا است. نتایج طرح و تجزیه و تحلیل آن‌ها نشان از وجود کاستی‌هایی در برنامه‌ریزی و اجرا توسط مسئولین و همچنین روستائیان داشته که این ایرادات در تمامی مضامین مطرح‌شده برای طرح یعنی چهار مضمون نهادی، کالبدی، اقتصادی و اجتماعی دیده شده و اسباب نارضایتی روستائیان را در پی داشته است که با نتایج توحیدی و همکاران (۲۰۱۳) و فاضلی و محمدی پارسا (۲۰۱۴) همسو است.

بررسی نتایج طرح نشان‌دهنده نکات مثبتی برای جامعه مورد مطالعه بود که این نکات همه در زیرمجموعه مضمون کالبدی طرح قرار گرفته و نشان از برنامه‌ریزی صحیح و اجرای دقیق این منظر از زندگی جوامع روستایی مشمول طرح داشته و کیفیت زندگی آن‌ها را افزایش داده است. این مضامین به ترتیب بهداشت، مسکن و امکانات بود که شرایط بهتری نسبت به قبل از اجرای طرح برای مشمولین به وجود آوردند که این نتایج با نتایج محمدی استادکلایه و خراسانی (۲۰۱۵) همسو است. فرزندان اهالی این روستاها به دلیل دورافتادگی و صعب‌العبور بودن توانایی استفاده از امکانات مناسب آموزشی موجود در منطقه را نداشته و

طرح‌ها، آنچه معمولاً در نظر گرفته نمی‌شود، درک کسانی است که بی‌واسطه‌ترین تجربه را از این پدیده دارند. هدف از طرح این موضوع این نیست که ارزش‌گذاری مضمولین اجرای طرح بر این پدیده و درواقع بر زندگی خود مثبت است یا آن‌ها بر اساس میل و اراده خود در این‌گونه مناطق ساکن می‌شوند بلکه مسئله این است که این پدیده همانند تمامی پدیده‌های اجتماعی دیگر دارای ریشه‌هایی است که خارج از آن قرار دارند و عدم درک مناسب این ریشه‌ها سبب می‌شود که راه‌حل‌های مناسبی نیز برای مقابله با این پدیده‌ها اندیشیده نشود.

تشکر و قدردانی

این مقاله مستخرج از پایان‌نامه کارشناسی ارشد نویسنده اول است. بدین‌وسیله، نویسندگان از حمایت‌های مالی دانشگاه گنبدکاووس به جهت تأمین هزینه‌های طرح، تشکر و قدردانی می‌نمایند.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
 پرتال جامع علوم انسانی

References

- Abedi Sarvestani, A., Shahraki, M.R. (2016). Determinant factors of adoption of exiting animals from forest and reintegration forest dwellers: A case of Nekachub area of Mazandaran province. *Iranian Journal of Forest*, 8(1), 91-103.
- Adel, M., Sedighi, A. (2020). Study of Effects of Livestock and Forest Dwellers Exclusion Planning on Regeneration in Fouman Forests, Guilan Province. *Journal of Environmental Science and Technology*, 22(3), 157-167. doi: 10.22034/jest.2018.23633.3278
- Agba, A. M. Ogaboh, Akpanudoedehe, J. J. & Ushie, E. M. (2010). Socio-Economic and Cultural Impacts of Resettlement on Bakassi People of Cross River State, Nigeria. *Studies in Sociology of Science* Vol. 1, No. 2, pp. 50-62.
- Anabestani, A., Javanshiri, M., Haghpanah, H. (2020). Comparative Analysis of the Effect of Resettlement Patterns after Natural Hazards on the Quality of Life of Villagers (Case Study: 1997 Earthquake in Zirkuh County). *Journal of Geography and Environmental Hazards*, 9(2), 119-144.
- Azimi, N., Amiri Lamar, M. (2008). Investigation of effects of livestock exit plan from forest on forest settlers in Guilan forest (Case study: Rezvanshahr forest), *Geographic research*, 63: 157-171.
- Babaei MalekKollaei, B., Fallah, A., Pour Majidian, M.R., Malekshah, E. (2014). Evaluation of forest exit plan and its effects on livestock production, First International Conference on Environmental Engineering, Tehran, Iran. <https://civilica.com/doc/347734>.
- Badrifar, M., Haghzad, A. (2007). Geographical study of socio-economic effects of livestock exit from forest plan in Kelardasht region (Chaloos city). *Geographic Territory Quarterly*, 4(3): 29-46.
- Bazgir, M., & Hydari, M., & Zeynali, N., & Kohzadean, M. (2020). Effect of Land Use Change from Forest to Agriculture and Abounded of Agriculture on Soil Physical and Chemical Properties in Zagros Forest Ecosystem. *JOURNAL OF ENVIRONMENTAL SCIENCE AND TECHNOLOGY*, 22(1 (92)), 201-214. <https://www.sid.ir/en/journal/ViewPaper.aspx?id=766643>
- Braun, V., Clark, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77-101.
- Cernea, M. (2008). Compensation and benefit sharing: Why resettlement policies and practices must be reformed. *Water Science and Engineering*. Volume 1(1): 89-120.
- Faramarzi, H. (2015). Socio-economic appraisal of organizing plans and livestock exit from forest and aggregation of scattered households. *Journal of Natural Ecosystems of Iran*, 5(4): 77-94.
- Fazeli, M., Mohammadi Parsa, M.J. (2014). Appraisal of social effects of plan implementation of livestock exit from forest. *Rural Research*, 5(3): 517-540.
- Fischer, R., Giessen, L., & Günter, S. (2020). Governance effects on deforestation in the tropics: a review of the evidence. *Environmental Science & Policy*, 105, 84-101.
- Graneheim, U.H., Lundman, B. (2004). Qualitative content analysis in nursing research: concepts, procedures and measures to achieve trustworthiness. *Nurse Educ Today*, 24(2):105-112.
- Hay, M., Skinner, J., Norton, A. (2019) Dam-Induced Displacement and Resettlement: A Literature Review. FutureDAMS Working Paper 004. Manchester: The University of Manchester.
- Heineman, K.D., Caballero, P., Morris, A., Velasquez, C., Serano, K., Ramos, N., Gonzalez, J., Mayorga, L., Corre, M.D., Dalling J.W., 2015. Variation in Canopy Litter fall along a Precipitation and Soil Fertility Gradient in a Panamanian Lower Montane Forest. *Biotropica*, Vol. 47, pp. 300-309.
- Jafari, H., Ahmadian, MA. Tarhani, A. (2017). Production of Medical Plants an Approach to sustainable Rural Economy (Case study: Villages of Quchan County). *Journal of Rural Research and Planning*. 6(1). 173-187.
- Kamali, Y. (2018). Methodology of Thematic Analysis and its Application in Public Policy Studies. *Public Policy*, 4(2), 189-208.
- King, N., Brooks, J. (2018). *Interviews in Qualitative Research*. London Sage, 360 pages.
- Kooch, Y., Azizi, M., Seyed, M., Hosseini, M. (2020). The effect of forest degradation intensity on soil function indicators in northern Iran. *Ecological Indicators*. Volume 114. doi.org/10.1016/j.ecolind.2020.106324. Page 1-9.
- Lavaei Adryani, R., & Ghasemi, I., & Mohammadi Gharehghani, M., & Noorbakhsh Jafari, S. (2019). Analysis of Resettlement Consequences: An Ethnography in Lerini Olya and Lerini Sofla Villages. *HOUSING AND RURAL ENVIRONMENT*, 37(164), 27-40.
- Mahboobi, M., Teimouri, Z. (2021). An investigating on causes for rancher's unwillingness to livestock exclusion from the forests of the Galikesh County, Iran. *Iranian Journal of Forest and Poplar Research*, 29(3), 285-300.
- Mahdavi, A., & Rangin, S., & Mehdizadeh, H., & Mirzaei Zadeh, V. (2018). Modelling the Trend of Zagros Forest Degradation using Logistic Regression (Case study: Chardavol Forest of Ilam province). *Geography and Environmental Sustainability*, 8(27), 1-13.
- Mamtude, M., Alemu, G. (2021). The Impact of Resettlement Program on Livelihoods of Indigenous Community, the Case of Esira District in Dawuro Zone, SNNPRS, *International Journal of Economy, Energy and Environment*. Volume 6, Issue 3, June 2021, pp. 71-75. doi: 10.11648/j.jjee.20210603.12
- Mohammadi Ostadkalayeh, A., Khorasani, M. (2015). Study of Relation between Resettlement and Social Capital in Rural Area (Case Study Resettlement in Flooded Villages in Golestan Province). *Journal of Spital Planning*, 5(3 (18)), 85-104.
- Mortazavi, S.A., Nakhei, N., Navazi, M.A. (2007). Economic appraisal of livestock exit from forest plan and effect of plan implementation on livestock production. *Proceedings of 6th Conference of Iranian Agriculture Economics*, Mashhad.

- Moshiri, F. (2011). Human Approach in Resettlement Planning in Regional Development Plans. *Housing and Rural Environment*, 30(135), 85-104.
- Motamed, M., Ghorbani Piralidehi, F. (2021). Evaluation of Organizing Plan of Livestock Exit from Forest (Case Study: Central Part of Rezvanshahr City). *Ecology of Iranian Forest*, 9(17), 20-29.
- Niyasati, M., Garakani, S. (2020). Evaluation the Implications of Rural Resettlement due to the Aggregation of Flooded Villages (Case Study: The Villages in East of Goleshan Province). *Hoviatshahr*, 14(41), 75-86.
- Nobakht Haghighi, S., Gharashi Minaabad, M. (2014). Effective Factors on Rural Peoples Satisfaction for Spatial Replacement (Case Study: Chaaharmahal Village). *Journal of the Studies of Human Settlement Planning (Journal of Geographical Landscape)*, 8(25), 113-126.
- Omisore, A.G. (2018). Attaining Sustainable Development Goals in sub-Saharan Africa; The need to address environmental challenges. *Environ. Dev*, 25, 138-145. [CrossRef]
- Pourtaheri, M., Sojasi Geydari, H., Sadeghloo, T. (2012). Comparative Assessment of Ranking Methods for Natural Disasters in Rural Regions (Case Study: Zanjan Province). *Journal of Rural Research*, 2(7), 31-54.
- Rahimian, M., Irvani, H., Kalantari, H., Etemad, V. (2016). Investigating the factors affecting the sustainable utilization of forest among foresters in Lorestan province. *Agriculture Economics and Development Research*, 3: 673-681.
- Rahmati, M. (2006). Socio-Economic Shifts Following Rural Resettlement in the Earthquake-Stricken Areas of Rudbar-Manjil. *Iranian Journal of Social Studies*, 1(2), 83-110.
- Roba, I. L., Dube, E. E., & Beyene, D. L. (2021). Resettlement and its impacts on land use land cover change in Nansebo district, Ethiopia. *GeoJournal*, 1-19.
- Sadigh Wardak, Z., Coffey, V., Trigunaryah, B. (2012). Rebuilding Housing after a Disaster: Factors for Failure. 8th Annual International Conference of the International Institute for Infrastructure, Renewal and Reconstruction (IIIR), Kumamoto, Japan.
- Sarreshteh Dari, M., Pourkiani, M., Emami, F. (2019). Developing a Strategic Model for Customer Loyalty by a Content Analysis Approach. *Strategic Studies on Youth and Sports*, 18(45), 372-391.
- Schua, K., Wende, S., Wagner, S., Feger, K. (2015). Soil Chemical and Microbial Properties in a Mixed Stand of Spruce and Birch in the Ore Mountains (Germany) – A Case Study. *Forests*, Vol. 6, pp. 1949-196
- Shi, P., Vanclay, F., Yu, J. (2022). Post-Resettlement Support Policies, Psychological Factors, and Farmers' Homestead Exit Intention and Behavior. *Land* 11(2). 237.
- Towhidi, M., Yazdian, F., Adarnoosh, M.R., Ishaghi, M., Adil, M.N., Sadegh Kohistani, J. (2013). Evaluation of the effects of organizing the livestock withdrawal from forest on foresters (case study: Abbasabad Forest). *Natural Ecosystems of Iran*, 3(4): 75-84.
- Vanclay, F. (2017). Project-induced displacement and resettlement: from impoverishment risks to an opportunity for development? *Impact Assessment and Project Appraisal*, 35(1). 3-21.
- World Bank. (2010). *Safer Homes, Stronger Communities. Resources for Reconstructing Housing and Communities after Natural Disasters.*
- Yang, C., & Qian, Z. (2021). 'Resettlement with Chinese characteristics': the distinctive political-economic context, (in) voluntary urbanites, and three types of mismatch. *International Journal of Urban Sustainable Development*, 1-20.
- Yeboah, A. S., Baah-Enumh, T. Y., & Okumah, M. (2020). Understanding the economic, socio-cultural, and environmental impacts of resettlement projects. *African Geographical Review*, 1-22. doi:10.1080/19376812.2020.1850299